

S. Sayısı : 88

Afyon Karahisar Milletvekili Gl. Sadık Aldoğan'ın Milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Karma Komisyonu raporu (3/155)

T. C.

Başbakanlık

Yazı İşleri ve Sicil Müdürlüğü

Özel No. 6/2-4287, 6/2794

20 . X . 1947

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

7 - 8 . VII . 1947 gecesi Demokrat Parti Kumkayı, Nişanca Semt Ocağı bahçesinde yapılan umumi toplantıda Büyük Millet Meclisini ve Hükümetin mânevi şahsiyetini alenen tahkir ettiği, halkı kanunlara karşı gelmeye teşvik edici sözler söylediği ve kanunlara alenen sövdüğü iddia edilen Afyon Milletvekili Sadık Aldoğan hakkında, Anayasanın 17 nci maddesine göre gereken karar verilmek üzere, Adalet Bakanlığından alınan 14 . X . 1947 tarih ve 88/243 sayılı tezkere örneği ile eklerinin ilişik olarak sunulduğunu arz ederim.

Başbakan
Hasan Saka

Adalet Bakanlığının 14 . X . 1947 tarih ve 88/243 sayılı tezkeresi örneğidir.

Yüksek Başbakanlığa

İstanbul Cumhuriyet Savcılığında alınan 7 . VIII . 1947 gün ve 947/6787 sayılı yazıda, 7-8 . VII . 1947 gecesi Demokrat Parti Kumkayı, Nişanca Semt Ocağı bahçesinde yapılan umumi toplantıda Büyük Millet Meclisini ve Hükümetin mânevi şahsiyetini alenen tahkir ettiği ve halkı kanunlara karşı gelmeye teşvik edici sözler söylediği ve kanunlara alenen sövdüğü iddia edilen Afyon Milletvekili Sadık Aldoğan hakkında Türk Ceza Kanununun 159 ncu maddesinin 1 ve 3 ncü fıkralarıyla 155 nci madde uyarınca takibat yapılabilme üzere Milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması talebedilmiştir.

Adı geçen Savcılıktan gönderilen bu hâdiseye ait hazırlık soruşturması kâğıtları Anayasanın 17 nci maddesi hükümleri dairesinde gereği yapılmak üzere bağlı olarak Yüksek Huzurlarına sunulur.

Adalet Bakanı
Ş. Devrin

İstanbul C. Savcılığının 7 . VIII . 1947 gün ve 1947/6787 sayılı yazısı suretidir.

Yüksek Adalet Bakanlığına

Özü:

Afyon Milletvekili Sadık Aldoğan
hakkında:

7 . VIII . 1947 gecesi Demokrat Parti Kumkayı Nişanca Semt Ocağı bahçesinde yapılan umumi toplantıda Büyük Millet Meclisini ve Hükümetin mânevi şahsiyetini alenen tahkir ve halkı kanunlara

karşı gelmeğe teşvik edici sözler söylediği ve kanunlara alenen sövdüğü bildirilen Demokrat Parti Afyon Milletvekili Sadık Aldoğan hakkındaki fezlekeli soruşturma evrakı bağı olarak sunuldu :

Fililin sübutu halinde T. C. Kanununun 159 ncu maddesinin 1 ve 3 ncu fıkralarıyla 155 nci maddesine uygun ve bunlardan 159/1 nci maddeye temas eden eylemin takibi Yüksek Bakanlıklarının iznine bağı bulunmasına ve adı geçenin Milletvekili olmasına göre Anayasanın 17 ve T. C. Kanununun 160 nci maddeleri hükmünce izin verilip verilmeyeceği ve Milletvekili dokunulmazlığının kaldırılması eihetine gidilip gidilmiyeceği hususunda gereği Yüksek takdirlerine saygıyla arz olunur.

Istanbul C. Savcısı
İmza

Anayasa ve Adalet Komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu

Anayasa ve Adalet Komisyonlarından kurulan Karma Komisyon
Esas No. 3/155
Karar No. 16

9 . II . 1948

Yüksek Başkanlığa

Büyük Millet Meclisinin ve Hükümetinin mânevi şahsiyetini alenen tahkir ettiği ve halkı kanunlara karşı gelmeğe teşvik edici sözler söylediği ve kanunlara alenen sövdüğü iddia olunan Afyan Karahisar Milletvekili (H. Sadık Aldoğan hakkında takibat yapılmak üzere Milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması İstanbul Cumhuriyet Savcılığından istenildiğine dair olup komisyonumuza havale buyrulmuş olan Başbakanlığın 6/2 - 4287 sayı ve 20.X.1947 tarihli yazısı ve ilişiği dosya. İçtüzükün 178 nci maddesi gereğince adçekine suretiyle ayrılan Hazırlama Komisyonu raporiyle birlikte tetkik ve mütalâa olundu.

Afyon Karahisar Milletvekili Sadık Aldoğan'ın 7 - 8 Temmuz 1947 gecesi Demokrat Parti Kumkapı Nişanca Semt Ocağı bahçesinde yapılan umumî toplantıda söz alarak konuştuğu ve bu arada kanunların milletin içinden doğan ihtiyaçları karşılamaı icabettiğini söyleyerek - Bizde kanun, küçük bir hizbin menfaatini sağlamak için yapılır. Bu Efendiler, ruhu, mayası ve soyu küçük bu herifler sıkıştırınca kanun yaparlar, dara geldikçe kanun çıkarırlar. Bize sorulmadan ve bize yaramak için yapılmıyan kanunların hiçbir kıymeti yoktur. Biz böyle kanunları dinlemeyeceğiz. Bizim arzumuzla yapılmıyan kanunlara itaat etmiyeceğiz bu soysuz

efendilerin şahsi menfaatleri için yaptıkları kanunlara itaat etmeyin. Ya kanunlar millet menfaatine yarıyacak şekilde düzeltilecektir. Yahut biz bu küçük efendilerin kafalarına vura vura bunları düzeltereğiz.» ve saire demek suretiyle Büyük Millet Meclisinin ve Hükümetin mânevi şahsiyetini alenen tahkir ettiği ve halkı kanunlara karşı itaatsızlığa teşvik eylediği ve kanunlara alenen sövdüğü toplantıda bulunan bazı kimseler tarafından tutulmuş olan notlarda ve zabıt varakasında yazılı bulunduğu gibi Cumhuriyet Savcısı tarafından dinlenen ve bir kısım şahitler tarafından da ifade edilmiş bulunmaktadır.

Diğer bir kısım şahitler ise böyle bir şey işitmediklerini ifade ettikleri gibi altı imzalı zabıt varakasını imza edenlerden ikisi de bu varakayı okumadan imzaladıklarını ve bunda yazılı sözleri duymadıklarını söylemişlerdir. Cumhuriyet Savcılığınca yapılan yüzleştirmede her iki kısım şahitler ifadelerinde ısrar eylemişlerdir.

İçtüzük'ün 178 ve 180 nci maddeleri gereğince kendisini savunma arzusunda ise Komisyonumuza gelmesi bildirilen Afyon Karahisar Milletvekili Sadık Aldoğan'ın Komisyonumuz huzurunda vâkı ifadesinde evvelâ kendisine isnad edilen sözleri söyleyip söylemediği hususunda bir şey demeyeceğini ve hiçbir kimseye bu yolda

hesap vermek mecburiyetinde olmadığını bildirmiş ve ben kafamın içinde olan her şeyi söyleyeceğim, beni bundan kimse menedemez, savet kim oluyor da şahit dinliyor. Adalet Bakanı bunu nasıl muameleye koyuyor? Bunlar Anayasaya muhaliftir, demiş ve bu mealde daha birçok sözler söylemiş ise de bilâhara Komisyonumuz üyelerinden bir kısmının mütalâalarını dinledikten sonra tekrar söz almış ve bir Milletvekilinin Meclis dışındaki beyanatından dahi mesul edilemeyeceğini ve Anayasamızın 17 nci maddesini böyle anladığını ifade eylemiş, Cumhuriyet Halk Partisinin geçen yaz tatilinde gönderdiği bir tamim ile Demokrat Milletvekilleri intihap dairelerine gidiyorlar, bunların söylediği sözlerden suç teşkil edenler varsa tesbit ediniz diye teşkilâtına emir verdiğini ve bu işi ortaya atanların da toplantıya gönderilen Halk Partililer olduğunu ve bu evrakta tesbit edildiği iddia edilen sözlerinde tahrifler, değiştirmeler yapılmış olduğunu söylemiş ve nihayet ben mensubu olmakla iftihar ettiğim bir Meclisin mânevi şahsiyetini tahkir eder miyim, ben deli miyim? Demıştır.

Komisyonumuzda yapılan uzun görüşmelerden sonra; her ne kadar Afyon Karahisar Milletvekili Sadık Aldoğan kendisine isnadedilen Büyük Millet Meclisinin ve Hükümetin mânevi şahsiyetini tahkir mahiyetindeki sözleri söylemediğini beyan eylemiş ve bir kısım şahitler de böyle bir şey iştirahmediklerini söylemiş iseler de bunun aksine olarak yukarıda gösterilen ve öürüm sayılan sözlerin söylendiği yolunda da şahadet mevcut olmasına ve her iki şahadetin takdiri de mahkemenin salâhiyeti cümlesinden olup Komisyonumuzun bunları takdir salâhiyeti bulunmamasına ve aleni bir toplantıda cereyan ettiği bildirilen söylentilerin bir tertip eseri oluyacağına ve isnadolunan fiil Ceza Kanununun 159 ncu maddesinin 1 ve 3 ncü fıkralarına temas etmekte ve bu da Anayasamızın 12 nci maddesinde yazılı suçlardan bulunmasına binaen adı geçen Milletvekilinin Milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılmasına çoğunlukla karar verilmiştir.

Yüksek Kamutayın tasvibine arz edilmek üzere

re Yüce Başkanlığa sunulur.

Anayasa ve Adalet Komisyonlarından kurulan Karma Ko-

Başkanı	Bu Rapor Sözcüsü	Kâtip
Ankara	İzmir	
<i>I. Ezgü</i>	<i>E. Oran</i>	
Bursa	Denizli	Diyarbakır
<i>A. Konuk</i>	<i>N. Küçük</i>	<i>F. Kalfagil</i>
Erzincan	Elâzığ	İsparta
<i>A. Fırat</i>	<i>I. T. Öngören</i>	<i>R. Güllü</i>
Kastamonu	Kayseri	Kırklareli
<i>Dr. F. Ecevit</i>	<i>S. A. Feyzioğlu</i>	<i>Dr. F. Umay</i>
Manisa	Rize	Tekirdağ
<i>K. Çoşkunoğlu</i>	<i>Dr. S. A. Dilemirc</i>	<i>F. Öztürk</i>

Muhalefet Şerhi

Elde mevcut hazırlık tahkikatına göre. Büyük Millet Meclisinin ve Hükümetin mânevi şahsiyetini alenen tahkir eylediği iddia olunan Afyon Karahisar Milletvekili Sadık Aldoğan'ın bu yolda sözler söylediği bir kısım tanıklar tarafından beyan edilmekte ise de diğer bazıları tarafından da böyle sözler söylemediği ifade edilmektedir. Bu hususu tesbit eden zabıt varakasını imzalayanlardan bir kısmı da bu sözleri iştirahmediklerini ve zabıt varakasını okumadan imzaladıklarını söylemektedirler. Cumhuriyet Savcılığınca yapılan yüzleştirmede tanıkların beyanları arasındaki mübâyenet telif edilememiştir.

Afyon Karahisar Milletvekili Sadık Aldoğan, Komisyon huzurunda yaptığı savunmasında, böyle sözler söylemediğini ve tahkikat evrakındaki not ve zabıt varakasında tesbit edildiği iddia olunan sözlerinin tahrif edilmiş olduğunu ve bunların kötü niyetle yapılmış bulunduğunu beyan eylemiştir.

Tahkikatın bu durumu, isnadolunan fiilin ciddiyeti ve Milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılmasına istilzam eder mahiyette olup olmadığı hususunda bir kanaat vermeye kâfi değildir. Halbuki, İctüzük'ün 180 nci maddesi incelemeler sonunda buna

kanaat getirilmiş olmasını âmir bulunmaktadır bu sebeple tahkikatın Cumhuriyet Savehligine esaslı bir şekilde derinleştirilmesinden sonra bir karar verilme üzere dosyanın alâkalı mercie indesi icabedeceği kanaatındayız.

Rize	Bolu	Samsun
F. Sirmen	C. S. Siren	Dr. S. Konuk
Kırklareli		Samsun
N. A. Kansu		H. Çakır

Suç sabit olmadığına göre Milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılmasına mahal olmadığı kanaatindeyim.

Seyhan
A. M. Yegen

Muhalefet şerhi.

Bir milletvekili hükümeti ve Mecliste muhalif kaldığı kanunları tenkit ettiğinden dolayı mesul edilemez. Kendisinin Parti arkadaşlarına bu husustaki fikirlerini beyan etmesinden müteessir olanlar tarafından kıymetli meşhük bir zabıt tutulması ve bunun diğer

partiye mensup bir mahalle muhtarı tarafından tutturulması işte siyasi bir tertibe delâlet etmektedir, ve şimdiye kadar emsali görülmemiştir. Sayın General Sadık Aldoğan arkadaşımız komisyon huzurundaki müdâfaasında bu cihetleri belirtmiş ve mensubiyetiyle iftihar ettiği Büyük Millet Meclisinin mânevi şahsiyetine tecavüz kastının kendisinden uzak olduğunu ve akıllı bir kimsenin hatırına bile gelebileceğini bütün samimiyetiyle ifade etmiştir. Keyfiyette bu zabıt varakasında ve bunun tutuluş tarzında hissolan bu şaibeler nazara alınca toplantıdaki diğer zatların ifadeleriyle yalanlanmakta olduğu savehligin hazırlık tahkikatı sırasında anlaşılan şüpheli ifadeler üzerine Milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması cihetine gidilmemelidir. Kanaatın takibatın dönemi sonuna bırakılması uygun olacağı merkezindedir. Ekseriyetin kararına bu sebeple muhalifim.

Afyon
H. Dinçer

İstanbul
F. H. Demirelli